

1 - Manas tiesības izmeklēšanas laikā

Vai izmeklēšanu ietekmē tas, ka esmu ārvalstnieks?

Kopumā tas, ka personai, pret kuru ir ierosināta izmeklēšana, ir ārvalstnieka statuss, neietekmē kriminālizmeklēšanu. Ārvalstniekiem ir tādas pašas tiesības kā Spānijas pilsoņiem, pret kuriem ir ierosināta izmeklēšana, kā arī piešķirtas dažas īpašas tiesības, piemēram, tiesības saņemt tulka pakalpojumus bez maksas, ja ārvalstnieks nesaprot spāņu valodu vai oficiālo valodu, kurā notiek tiesas process, vai nerunā šajā valodā. Ja ārvalstnieku apcietina saistībā ar kriminālizmeklēšanu, viņam ir tiesības jebkurā laikā paziņot savas valsts konsulārajam dienestam par brīvības atņemšanu un norādīt apcietinājuma vietu, kurā viņš tiek turēts, kā arī viņam ir tiesības, ka viņu apmeklē viņa valsts konsulārās iestādes un sazinās un sarakstās ar viņu.

Ārvalstnieka statusu personai, pret kuru sāka izmeklēšana, var ņemt vērā, lemjot par tās individuālo situāciju (pirmstiesas apcietinājums) kriminālprocesā un par citu pasākumu pieņemšanu, kas mazāk ierobežo tiesības, piemēram, pases konfiskācija vai aizliegums pamest valsts teritoriju.

Kādi ir izmeklēšanas posmi?

Kriminālizmeklēšanas mērķis ir savākt pierādījumus saistībā ar iespējamo izdarīto noziedzīgo nodarījumu un identificēt iespējamus nozieguma izdarītājus.

Tajā ir divi posmi:

- **Policija:** policija izmeklē faktus, kas ir zināmi un var būt nodarījums. Tālab tā sazinās ar personām, kas varētu būt kādā veidā iesaistītas notikumos, meklē lietiskos pierādījumus, lieciniekus utt.
- **Tiesu iestāde (pirmstiesas):** ja policija atrod norādes par noziedzīgu darbību un identificē personas, kurām inkriminē atbildību, tā nosūta kriminālpolicijas ziņojumu izmeklētājam tiesnesim, kas ierosina attiecīgo kriminālprocesu un attiecīgā gadījumā rīkojas, kā uzskata par atbilstošu (iztaujā izmeklēšanā iesaistītās puses un lieciniekus, iegūst dokumentus, kas attiecas uz lietu, ieiet un veic pārmeklēšanu, analizē vielas utt.).

Ja nav atrasti pierādījumi, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, vai ja izdarītājs nav zināms, lieta tiks noraidīta un slēgta.

Ja ir atrasti pierādījumi, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, tiks veikti pasākumi, lai turpinātu tiesas procesu, uzsākot "starpposmu", kura mērķis ir noskaidrot, vai izmeklēšana ir pabeigta un vai ir atbilstoši iesniegt apsūdzības.

Attiecīgā gadījumā pēc attiecīgā lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības un aizstāvības argumentu izklāsta iesniegšanas puses tiek izsauktas uz tiesu.

Spānijas prokuratūra (*Ministerio Fiscal*) ir jāinformē visu kriminālizmeklēšanas laiku, un tā var pieprasīt, lai izmeklēšanas tiesnesis (*Juez de Instrucción*) veic izmeklēšanas darbības, ko uzskata par atbilstošām. Ja tas uzskata, ka ir nepietiekami pierādījumi par nozieguma izdarīšanu vai par tā izdarītājiem, tas var prasīt lietas izbeigšanu. Tomēr, ja tas uzskata, ka ir pietiekami pierādījumi par noziegumu pret personu, tas pēc izmeklēšanas pabeigšanas iesniegs attiecīgu lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības.

Pierādījumu vākšanas posms/izmeklētāju pilnvaras

Kriminālpolicijas (*Policía Judicial*) pienākums ir veikt izmeklēšanas procedūras, kas nepieciešamas, lai noskaidrotu,

vai ir pārkāpts likums, ievāktu attiecīgos pierādījumus un identificētu nodarījuma izdarītājus. To kontrolē par pirmstiesas izmeklēšanu atbildīgais tiesnesis, kuram visos gadījumos ir jāpilnvaro visas izmeklēšanas procedūras, kas satur pamattiesību pārkāpumu (ieiešana mājā un pārmeklēšana, sakaru pārķeršana utt.). Spānijas prokuratūra (*Ministerio Fiscal*) ir jāinformē visu kriminālizmeklēšanas laiku, un tā var pieprasīt, lai izmeklēšanas tiesnesis veic izmeklēšanas darbības, ko uzskata par atbilstošām.

Aizturēšana policijā

Parasti personu nedrīkst aizturēt ilgāk, nekā stingri nepieciešams izmeklēšanai, lai censtos noskaidrot faktus, un katrā ziņā ne ilgāk kā 72 stundas, kas ir maksimālais laiks, pēc kura aizturētais ir jāatbrīvo vai jānodod tiesu iestādei.

Personu var aizturēt ar policijas rīkojumu, ko policijas darbinieki dara likumā noteiktajos gadījumos. Personu var aizturēt arī ar rīkojumu, ko izdevusi Spānijas prokuratūra vai tieši izmeklēšanas tiesnesis. Izņēmuma gadījumos personu var aizturēt privātpersonas, kurām ir nekavējoties jānodod aizturētais tiesu iestādei.

Aizturēšana jāveic tā, lai radītu minimālu kaitējumu aizturētajai personai, reputācijai un aktīviem; tiem, kas izdod aizturēšanas orderi, un tiem, kuru pienākums ir to veikt, ir jānodrošina, ka tiek ievērotas aizturētā konstitucionālās tiesības uz cieņu, privātumu un personas tēlu.

Kad policija ir veikusi izmeklēšanu, cenšoties noskaidrot faktus juridiski noteiktajā 72 stundu termiņā, aizturētais tiks atbrīvots vai arī nodots tiesu iestādei.

Nopratināšana

Persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, tiks informēta par savām tiesībām un tiks lūgta sniegt liecības saistībā ar izmeklētajiem faktiem. Persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, drīkst klusēt un nesniegt liecību, ja vēlas, vai arī izvēlēties neatbildēt uz kādiem uzdotajiem jautājumiem, vai arī paziņot, ka tā savas liecības sniegs tikai tiesnesim.

Persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, var brīvi iecelt advokātu; ja tā to nedara, tai palīdzību sniegs oficiāli iecelts advokāts. Tai ir arī tiesības privāti tikties ar savu advokātu pirms liecības sniegšanas.

Ja persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, ir ārvalstnieks un nesaprot vai nerunā spāņu valodā vai oficiālā valodā, kurā notiek tiesas process, ir nedzirdīgs vai ar dzirdes traucējumiem, vai ja tam ir valodas grūtības, tam ir tiesības saņemt tulka palīdzību bez maksas.

Persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, ir tiesīga neliecināt pret sevi.

Persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, var arī liecināt, ka ir vainīga visos vai kādos noziegumos, kuros tā ir no paša sākuma apsūdzēta. Izmeklēšana tomēr turpināsies un tiesas process notiks. Tomēr atkarībā no soda un noziedzīga nodarījuma veida tiesas process var notikt paātrinātā kārtībā. Šādos gadījumos advokāts, kas pārstāv personu, pret kuru ierosināta izmeklēšana, var vienoties ar Spānijas prokuratūru, ka notiesājošs spriedums tiek pasludināts, bet soda mērs tiek samazināts.

Pirmstiesas apcietinājums

Pirmstiesas apcietinājumu var piemērot, ja izmeklēšanas tiesnesis uzskata to par atbilstošu, ņemot vērā Spānijas prokuratūras un/vai prokuratūras locekļu pieprasījumu.

Katrā gadījumā ir jābūt izpildītām juridiskām prasībām un pasākumam ir jāatbilst leģitīmam mērķim (aizsargāt cietušo un/vai novērst aizbēgšanas, atkārtota nozieguma izdarīšanas vai pierādījumu iznīcināšanas vai noslēpšanas riskus).

Kādas ir manas tiesības izmeklēšanas laikā?

Ikvienu personu, kas apsūdzēta sodāma nodarījuma izdarīšanā, var īstenot savas tiesības uz aizstāvību, kas parādīsies tiesas procesā, tiklīdz tiek paziņots, ka tās tai ir, šajā saistībā saprotamā un pieejamā valodā sniedzot informāciju par šādām tiesībām.

1. Tiesības būt informētai par darbībām, kurās tā ir apsūdzēta, un par visām attiecīgajām izmeklēšanas priekšmeta un apsūdzību izmaiņām.
2. Tiesības savlaikus izvērtēt tiesvedību, lai nodrošinātu tiesības uz aizstāvību un katrā ziņā pirms liecību sniegšanas.
3. Tiesības rīkoties kriminālprocesā, lai īstenotu savas tiesības uz aizstāvību saskaņā ar likumu.
4. Tiesības brīvi iecelt advokātu (izņemot Spānijas Kriminālprocesuālajā likumā uzskaitītajos gadījumos).
5. Tiesības pieprasīt bezmaksas juridisko palīdzību, procedūru, lai to darītu, un šādas palīdzības iegūšanas apstākļus.
6. Tiesības uz rakstisko un mutisko tulkošanu bez maksas saskaņā ar Spānijas Kriminālprocesuālo likumu.
7. Tiesības klusēt un nesniegt liecības, ja nevēlas to darīt, un neatbildēt uz uzdotajiem jautājumiem.
8. Tiesības neliecināt pret sevi un neinkriminēt sevi.

Kādas ir manas tiesības uz tulku un tulkojumiem?

Ikvienu personu, pret kuru ierosināta izmeklēšana, tiks nekavējoties rakstveidā un saprotamā valodā informēta, izmantojot vienkāršu, pieejamu terminoloģiju, par darbībām, kurās tā apsūdzēta, kā arī par tās tiesībām, jo īpaši par tiesībām saņemt tulka palīdzību bez maksas, ja šī persona ir ārvalstnieks, kas nesaprot vai nerunā spāņu valodā vai oficiālajā valodā, kādā noris tiesas process, vai ir nedzirdīga vai ar dzirdes traucējumiem, kā arī ja personai ir valodas grūtības.

Šajā izmeklēšanas posmā šīs tiesības izpaužas kā tiesības izmantot tulku, kas runā valodā, ko persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, saprot, un kas palīdz tai visā tiesas procesā, kurā ir nepieciešama tulka klātbūtne, tostarp, kad policija vai Spānijas prokuratūra veic nopratināšanu un visās tiesas sēdēs, kā arī tiesības izmantot tulku sarunās ar advokātu, kas ir tieši saistītas ar turpmāko nopratināšanu vai liecību sniegšanu vai kas ir nepieciešamas apelācijas sūdzības iesniegšanai vai citām procesuālajām darbībām.

Kādas ir manas tiesības uz informāciju un piekļuvi lietas materiāliem?

Kopumā jums ir tiesības būt informētam par darbībām, kurās jūs esat apsūdzēts, un par visām attiecīgajām izmeklēšanas priekšmeta un apsūdzību izmaiņām. Jums ir arī tiesības savlaikus izvērtēt tiesas procesu, lai nodrošinātu tiesības uz aizstāvību un katrā ziņā pirms liecību sniegšanas, izņemot likumā noteiktos izņēmumus.

Ja jūs esat apcietināts, jūs tiksiet arī informēts par apcietināšanas iemesliem un jūsu tiesībām (jo īpaši par tiesībām piekļūt tiesas procesa daļām, kas ir būtiskas, lai apstrīdētu apcietināšanas vai brīvības atņemšanas likumību).

Kādas ir manas tiesības uz advokāta palīdzību un tiesības uz to, lai trešā persona tiktu informēta par manu situāciju?

Jums ir tiesības brīvi iecelt advokātu (izņemot Spānijas Kriminālprocesuālajā likumā noteiktos gadījumos) un saņemt šā advokāta palīdzību bez nepamatota kavēšanās. Tiesības uz aizstāvību ietver juridisko palīdzību, ko sniedz jūsu brīvi izvēlēts advokāts, vai arī, ja jūs to neesat izdarījis, oficiāli iecelts advokāts, ar kuru jūs varat sazināties un privāti tikties, tostarp pirms liecību sniegšanas policijai, Spānijas prokuratūrai vai tiesu iestādei (izņemot likumā noteiktajos gadījumos), un kas būs klāt visās liecību sniegšanas, kā arī atzīšanas, liecinieku konfrontācijas un notikumu rekonstrukcijas procedūrās.

Ja jūs esat apcietināts, jums ir tiesības jebkurā laikā bez nepamatotas kavēšanās informēt ģimenes locekli vai paša izvēlētu personu par brīvības atņemšanu un vietu, kur jūs tiekat turēts. Ārvalstniekiem ir tiesības par minētajiem apstākļiem informēt savas valsts konsulāro dienestu.

Jums ir arī tiesības bez nepamatotas kavēšanās sazināties pa tālruni ar brīvi izvēlētu trešo personu; ārvalstniekiem ir tiesības, lai viņus apmeklētu viņu valsts konsulārās iestādes, un sazināties un sarakstīties ar tām.

Kādas ir manas tiesības uz juridisko palīdzību?

Jums ir tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, ja esat Spānijas valstspiederīgais vai ārvalstnieks, kas likumīgi dzīvo Spānijā, un varat pierādīt, ka jums nav pietiekamu līdzekļu tiesas prāvai saskaņā ar likumā noteiktajiem nosacījumiem.

Tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību ietver atbrīvojumu no juriskonsultu un advokātu maksām, ja to iesaiste ir

obligāta saskaņā ar likumu un, pat ja nav obligāta, ja tiesnesis vai tiesa skaidri to prasa, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret tiesas procesa dalībniekiem. Advokāta palīdzība tiek piešķirta aizturētajai vai ieslodzītajai personai, kas nav iecēlusi sev advokātu, saistībā ar visām policijas darbībām, kas nav notiekoša tiesas procesa rezultāts, vai pirmo reizi ierodoties tiesu iestādē, tostarp ierodoties, izmantojot tiesas palīdzību. Attiecībā uz cietušajiem, kas ir dzimumnozieguma, terorisma un cilvēktirdzniecības upuri, kā arī attiecībā uz nepilngadīgajiem vai personām ar intelektuālas attīstības traucējumiem vai garīgām slimībām, bezmaksas juridiskā palīdzība ietver arī bezmaksas konsultācijas un norādes, kas tiek sniegtas tieši pirms sūdzības iesniegšanas.

v) Kas ir jāzina par šādiem jautājumiem

Nevainīguma prezumpcija

Nevainīguma prezumpcija nozīmē, ka ikviena persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, vai apsūdzētais kriminālprocesā tiek uzskatīts par nevainīgu, kamēr ar galīgo spriedumu viņš netiek notiesāts.

Nevainīguma prezumpcijai ir divi aspekti: parasti attiecībā uz izturēšanos un parasti attiecībā uz spriedumu. Parasti attiecībā uz izturēšanos nevainīguma prezumpcija nozīmē, ka persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, ir uzskatāma par nevainīgu, kamēr ar galīgu notiesājošu spriedumu netiek pierādīts pretējais. Parasti attiecībā uz spriedumu nevainīguma prezumpcija, novērtējot pierādījumu, kriminālprocesā rada sekas tādējādi, ka tiesnesim ir jāšāks ar pieņēmumu, ka persona, pret kuru ierosināta izmeklēšana, ir nevainīga, lai gadījumā, ja prokuratūra pilnībā nepierāda savas apsūdzības pret šo personu, sākotnēji uz laiku pieņemtā nevainība kļūst galīga.

Tiesības klusēt un neliecināt pret sevi

Personai, pret kuru ierosināta izmeklēšana, ir tiesības klusēt un neliecināt pret sevi, kas ir pamattiesības, ko persona var izmantot, neciešot nekādas negatīvas sekas tā rezultātā.

Apsūdzētās personas klusēšana nevar aizstāt to, ka prokuratūrai trūkst pietiekamu pierādījumu. Proti, neatkarīgi no sniegtajām liecībām prokuratūrai ir jāpierāda, ka ir pierādījums par nozieguma izdarīšanu. Ja ir pierādījums un ja, aplūkojot prokuratūras pierādījumu, apsūdzētais nesniedz atbildi vai arī nesniedz pietiekami attaisnojošus paskaidrojumus, viņa klusēšanu var uzskatīt par apstiprinājumu viņa vainai. Tāpēc ir svarīgi, ka apsūdzētajam ir zināms par prokuratūras pierādījumu, pirms viņš sniedz liecību.

Ja prokuratūrai nav pietiekamu pierādījumu pret apsūdzēto, viņa klusēšanu nevar izmantot, lai aizstātu to, ka prokuratūrai trūkst pierādījumu.

Pierādīšanas pienākums

Tikai prokuratūrai un nevis aizstāvībai ir būtiskais pierādīšanas pienākums. Nevainīguma prezumpcija uzliek pierādīšanas pienākumu prokuratūrai, kurai vienīgajai ir pienākums pierādīt faktus, kas ir kriminālprocesa prasības pamatā (šāda pienākuma nekad nav aizstāvībai). Turklāt pierādīšanas procesam ir jābūt pietiekamam, lai sniegtu tiesai pierādījumu ne tikai par sodāma nodarījuma esamību, bet arī par apsūdzētā kriminālatbildību šajā nodarījumā.

Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi attiecībā uz bērniem?

Ja persona, pret kuru ir ierosināta izmeklēšana, ir nepilngadīga, kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanu veic Spānijas Nepilngadīgo prokuratūra (*Fiscalía de Menores*), savukārt tiesas procesu veic Spānijas Nepilngadīgo tiesa (*Juzgado de Menores*), jo šai tiesai ir īpaša kompetence saskaņā ar 2000. gada 12. janvāra Likumu Nr. 5/2000, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālatbildību. Šis likums paredz, ka nepilngadīgajiem, kas ir vecumā no 14 gadiem līdz 18 gadiem, iestājas kriminālatbildība, bet viņiem ir piemērojams īpašs tiesiskais regulējums. Tāpēc, ja tiek aizturēts nepilngadīgais, viņš tiek nodots prokuratūras nepilngadīgo nodaļai (*Secciones de Menores de la Fiscalía*) un personas, kurām ir vecāku vara vai aizgādība, vai *de facto* aizgādņi tiek informēti par apcietināšanas faktu un apcietinājuma vietu, tiklīdz tiek konstatēts, ka persona ir nepilngadīga.

Ja nepilngadīgais ir ārvalstnieks, par apcietināšanu informē viņa valsts konsulātu.

Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi neaizsargātiem aizdomās turētajiem?

Pašreiz neaizsargātiem aizdomās turētajiem paredzētie aizsardzības pasākumi nav sistemātiski iekļauti Spānijas

tiesību aktos, un, lai arī tas ir paredzēts Kriminālprocedūras kodeksa projektā, tas vēl nav stājies spēkā.

Tādējādi Spānijas tiesību aktos īpaši aizsardzības pasākumi neaizsargātiem aizdomās turētajiem ir iekļauti nesistemātiskā veidā, piemēram, kriminālprocesā izmanto saprotamu un pieejamu valodu, nedzirdīgām personām vai personām ar dzirdes traucējumiem, personām ar valodas grūtībām utt. ir tiesības saņemt tulka palīdzību bez maksas.

Kādi ir izmeklēšanas juridiskie termiņi?

Tiesas izmeklēšana ilgst ne vairāk par 12 mēnešiem no lietas ierosināšanas dienas.

Ja pirms šā perioda beigām ir skaidrs, ka izmeklēšanu nebūs iespējams pabeigt, tiesnesis pēc savas ierosmes vai pēc puses pieprasījuma un pēc apspriešanās ar pusēm var pagarināt šo periodu ne vairāk kā vēl uz sešiem mēnešiem.

Šo pagarinājumu pieņem ar rīkojumu, kurā sniedz pamatotu skaidrojumu par iemesliem, kas lieguši pabeigt izmeklēšanu noteiktajā termiņā, kā arī īpašus nepieciešamos pasākumus un kā tie attiecas uz izmeklēšanu. Attiecīgā gadījumā atteikumu piešķirt pagarinājumu arī izdod ar pamatotu lēmumu.

Kādi ir pirmstiesas sagatavošanas darbi, tostarp pirmstiesas apcietinājuma alternatīvas un apsūdzētā iespējas tikt nodotam izcelsmes valstij (Eiropas uzraudzības rīkojums)?

Konkrēti Eiropas uzraudzības rīkojums (*ESO*) ļauj aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, kas gaida tiesas procesu, nepiemērot pirmstiesas apcietinājumu, uz laiku atbrīvojot viņu uzturēšanās valstī. *ESO* izdod, lai garantētu nediskriminēšanu pilsonības dēļ, kas noteikta Līguma par Eiropas Savienības darbību 18. pantā, jo tas ļauj nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi visiem ES pilsoņiem, kas tiek turēti aizdomās par nozieguma izdarīšanu citā dalībvalstī, kas nav viņu mītnes valsts, attiecībā uz viņu individuālo situāciju, gaidot tiesas procesu.

■ Lapa atjaunināta: 29/07/2025

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.